

2019/2164(INI)

11. 12. 2020

NÁVRH ZPRÁVY

o prosazování rovnosti žen a mužů ve vzdělávání a zaměstnání v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (obory STEM)
(2019/2164(INI))

Výbor pro práva žen a rovnost pohlaví

Zpravodajka: Susana Solís Pérez

OBSAH

Strana

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU 3

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o prosazování rovnosti žen a mužů ve vzdělávání a zaměstnání v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (obory STEM) (2019/2164(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 2 a čl. 3 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU) a na článek 8 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU),
- s ohledem na článek 23 Listiny základních práv Evropské unie,
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 5. března 2020 nazvané „Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů 2020–2025“ (COM(2020)0152),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 30. září 2020 nazvané „Akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027 – Nové nastavení vzdělávání a odborné přípravy pro digitální věk“ (COM(2020)0624),
- s ohledem na sdělení Komise ze dne 1. července 2020 nazvané „Evropská agenda dovedností pro udržitelnou konkurenceschopnost, sociální spravedlnost a odolnost“ (COM(2020)0274),
- s ohledem na své usnesení ze dne 9. září 2015 o profesní dráze žen ve vědě a na vysokých školách a tzv. skleněném stropu, na který narážejí¹,
- s ohledem na své usnesení ze dne 28. dubna 2016 o rovnosti žen a mužů a zlepšování postavení žen v digitálním věku²,
- s ohledem na své usnesení ze dne 17. dubna 2018 o emancipaci žen a dívek prostřednictvím digitálního sektoru³,
- s ohledem na studii nazvanou „Vzdělávání a zaměstnanost žen ve vědě, technických oborech a digitální ekonomice, včetně odvětví umělé inteligence, a související vliv na rovnost žen a mužů“, kterou zveřejnilo generální ředitelství pro vnitřní politiky dne 15. dubna 2020⁴,
- s ohledem na studii nazvanou „Ženy v digitálním věku“⁵,

---

¹ Úř. věst. C 316, 22.9.2017, s. 173.

² Úř. věst. C 66, 21.2.2018, s. 44.

³ Úř. věst. C 390, 18.11.2019, s. 28.

⁴ Studie: „Vzdělávání a zaměstnanost žen ve vědě, technických oborech a digitální ekonomice, včetně odvětví umělé inteligence, a související vliv na rovnost žen a mužů“, Evropský parlament, Generální ředitelství pro vnitřní politiky, tematická sekce C – Občanská práva a ústavní záležitosti, 15. dubna 2020.

⁵ Studie, kterou vypracovala organizace Iclaves pro Generální ředitelství Evropské komise pro komunikační sítě, obsah a technologie.

- s ohledem na článek 54 svého jednacího řádu,
  - s ohledem na zprávu Výboru pro práva žen a rovnost pohlaví (A9-0000/2020),
- A. vzhledem k tomu, že rovnost žen a mužů je nezbytným předpokladem pro to, aby ženy a dívky mohly plně požívat lidských práv, a současně podmínkou pro zlepšování jejich postavení a vytvoření udržitelné společnosti podporující začlenění; vzhledem k tomu, že nedostatečné využívání lidského kapitálu, které je spojeno s genderovými nerovnostmi, oslabuje potenciální výhody podniků v oblasti výzkumu a inovací a celkový hospodářský rozvoj a má škodlivé společenské důsledky;
- B. vzhledem k tomu, že EU čelí mimořádnému nedostatku žen s profesní dráhou a vzděláním v oblasti přírodních věd, technologií, inženýrství a matematiky (STEM), a to tím spíše, že ženy představují 52 % evropské populace, ale tvoří pouze 2 z 5 vědců a inženýrů⁶; vzhledem k tomu, že navzdory pozitivnímu trendu zapojování se dívek do vzdělání v oblasti STEM a jejich zájmu o tuto oblast, zůstává tento procentní podíl i nadále nedostatečný; vzhledem k tomu, že přístup ke STEM ze strany chlapců a dívek na základních školách se neliší a v mnoha případech plní úkoly spojené se STEM a IKT úspěšněji dívky než chlapci⁷; vzhledem k tomu, že se však dívky obávají, že budou v kariéře v oborech STEM méně úspěšné než chlapci;
- C. vzhledem k tomu, že u žen, které se při studiu specializují na obory STEM, je méně pravděpodobné než u jejich mužských protějšků, že budou pracovat v oboru STEM nebo že v něm zůstanou dále činné, v důsledku dominantních stereotypů či negativního pracovního prostředí; vzhledem k tomu, že pokud bychom tento genderový rozdíl v kariérách STEM překonali, napomohlo by to zvýšení HDP EU na obyvatele o 2,2 až 3 % v roce 2050⁸; vzhledem k tomu, že překonání genderového rozdílu v kariérách STEM by mělo pozitivní dopady na snižování rozdílu v odměňování a v důchodech mezi muži a ženami;
- D. vzhledem k tomu, že nízký počet žen, které pracují v inovativních technologiích, jako je umělá inteligence (AI), může mít negativní dopad na navrhování, vývoj a zavádění těchto technologií a způsobovat opakování stávajících diskriminačních praktik a stereotypů a vývoj „genderově předpojatých algoritmů“;
- E. vzhledem k tomu, že genderově předpojaté technologie jsou především důsledkem toho, že údaje nejsou rozčleněny podle pohlaví a že ve výzkumu chybí genderová perspektiva, což může mít škodlivé dopady na zdraví a životní podmínky žen a na bezpečnost produktů, jakož i na kariérní rozvoj⁹;

Obecné poznámky

---

⁶ Eurostat, Lidské zdroje ve vědě a technologiích, roční průměrné údaje za období 2016–2020.

⁷ O’Dea, R.E., Lagisz, M., Jennions, M.D. a další, *Gender differences in individual variation in academic grades fail to fit expected patterns for STEM*, *Nature Communications* 9, 3777, 2018.

⁸ Informační dokument Evropského institutu pro rovnost žen a mužů (EIGE) nazvaný „*Jak rovnost žen a mužů ve vzdělávání v oborech STEM vede k hospodářskému růstu*“, 2018.

⁹ Zpráva expertní skupiny „Inovace prostřednictvím genderu“ nazvaná „*Inovace s genderem: Jak genderová analýza napomáhá výzkumu*“, Generální ředitelství pro výzkum a inovace, Evropská komise, 2013.

1. domnívá se, že vzhledem k rostoucí poptávce po pracovnících v oblasti STEM a k významu kariér ve STEM oborech pro budoucnost evropského hospodářství je zásadní zvýšit podíl žen v odvětvích STEM s cílem vybudovat udržitelnější a inkluzivnější ekonomiku a společnost prostřednictvím vědeckých, digitálních a technologických inovací;
2. opakuje, že hlavním cílem by mělo být odstranit všechna omezení, která omezují zájmy, preference a volby žen, aniž by byla zpochybněna jejich svoboda při přijímání příslušných rozhodnutí; vybízí členské státy, aby ve svých příslušných celostátních či regionálních akčních plánech nebo strategiích podporovaly účast žen na studiu a kariérách v oblasti STEM; má za to, že tyto akční plány či strategie by se měly zaměřit mimo jiné na posílení rovnosti žen a mužů mimo jiné tím, že se soustředí na vzdělávání a kvalifikaci, lepší rovnováhu mezi pracovním a soukromým životem, rovné příležitosti, zákaz diskriminace na trhu práce, zvyšování povědomí o genderové podjatosti ve všech příslušných odvětvích a zvyšování viditelnosti žen, které jdou v této oblasti příkladem;
3. uznává, že genderové stereotypy, kulturní odrazování a nedostatečná známost a propagace příkladných žen omezují a negativně ovlivňují studijní příležitosti dívek a žen v oblasti STEM a v související profesní dráze a podnikání a mohou vést k diskriminaci a menšímu počtu příležitostí pro ženy na trhu práce;
4. opět zdůrazňuje, že je důležité zohledňovat povědomí o genderové podjatosti ve všech relevantních odvětvích, a to i při počátečním a průběžném vzdělávání učitelů; zdůrazňuje, že je třeba zabývat se problémem strukturálních překážek, jako jsou pracovní podmínky a pracovní kultura, které dívkám a ženám brání vstoupit do oboru, v němž dominují muži, a že je třeba posílit viditelnost doposud podceňovaných ženských vzorů s cílem inspirovat ženy a dívky;
5. vyzývá členské státy, aby řešily problém genderové segmentace pracovního trhu v kariérách v oborech STEM prostřednictvím investic do formálního, informálního a neformálního vzdělávání žen a jejich celoživotního učení a odborné přípravy, a zajistily tak přístup žen k vysoce kvalitním pracovním místům a k příležitostem k rekvalifikaci a ke zvýšení kvalifikace s ohledem na budoucí potřeby pracovního trhu; vyzývá zejména k větší podpoře podnikání, oborů STEM a digitálního vzdělávání u dívek od raného věku s cílem bojovat proti stávajícím stereotypům ve vzdělávání a zajistit větší zastoupení žen v rozvíjejících se a dobře placených odvětvích;

Vzdělávání

6. vítá akční plán digitálního vzdělávání 2021–2027 a činnost Unie na „podporu účasti žen v oborech STEM“, o níž se plán zmiňuje, a doufá, že to napomůže rozvoji atraktivnějších a kreativnějších způsobů, jak dívky podněcovat ke studiu některého z oborů STEM, a podpoří sebedůvěru dívek, pokud jde o jejich digitální dovednosti;
7. uznává úlohu školy a učitelů při překonávání genderového rozdílu ve vzdělávání v oborech STEM a vyzdvihuje úlohu vzdělání při podporování účasti dívek ve studijních předmětech, které jsou se STEM spojeny, a při zavádění referenčních hodnot pro monitorování nábory dívek a jejich pokračující účasti;
8. zdůrazňuje, že obory spojené se STEM ve školách vyučují převážně muži, kteří také

následně převažují na odpovídajících vysokých školách a pracovištích, což vede k nedostatku ženských vzorů a k omezeným příležitostem v oblasti poradenství a mentorství; podporuje genderový mainstreaming v základním, sekundárním a terciárním vzdělávání a naléhavě vybízí výbory a orgány zapojené do náboru, aby usilovaly o rovnováhu v zastoupení žen a mužů s cílem vyhnout se „efektu outsidera“;

9. poukazuje na počet případů sexuálního obtěžování, kterému byly vystaveny studentky v oborech STEM v průběhu terciárního vzdělávání, a vyzývá členské státy a vzdělávací instituce, aby se dohodly na přísných kodexech chování a protokolech a aby všechny případy sexuálního obtěžování oznamovaly příslušným orgánům;

Kariéry

10. s politováním konstatuje, že ženy ve své kariéře čelí mnohem většímu počtu překážek než muži kvůli neexistenci řádné rovnováhy mezi pracovním a soukromým životem a zvýšenému množství neplacené pečovatelské práce, kterou musejí ve většině domácností vykonávat; naléhavě vybízí veřejné a soukromé instituce, aby zavedly odpovídající opatření zaručující lepší mateřskou a otcovskou dovolenou, flexibilní pracovní dobu a zařízení péče o děti při pracovišti, nebo aby podporovaly práci z domova; naléhavě vyzývá členské státy, aby plně provedly směrnici o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem, a vyzývá Komisi, aby toto provádění účinně monitorovala; vyzývá Komisi a členské státy, aby důkladně analyzovaly příčiny a faktory toho, proč ženy ve vysoké míře předčasně ukončují profesní dráhu v oblasti STEM, a aby vytvořily mechanismy a programy pro začlenění žen a dívek do iniciativ v oblastech vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti;
11. s politováním konstatuje, že ženy jsou nedostatečně zastoupeny ve vedoucích pozicích v oblasti STEM, a zdůrazňuje, že je naléhavě třeba prosazovat rovnost žen a mužů na všech úrovních rozhodování v podnikání a řízení; zdůrazňuje, že genderová rozmanitost v dozorčích a správních radách a na řídicích postech zvyšuje výkon podniků v důsledku široké škály znalostí, postojů a zkušeností; naléhavě vybízí Radu a členské státy, aby přijaly směrnici o zastoupení žen v řídicích a dozorčích orgánech a stanovily konkrétní cíle pro genderovou rovnováhu v rozhodovacích orgánech;
12. s politováním konstatuje, že rozdíly v odměňování žen a mužů přetrvávají a jsou dokonce ještě hlubší v odvětvích, v nichž dominují muži, jakou jsou podniky v IKT a technologických odvětvích¹⁰; vyzývá všechny aktéry, aby uplatňovali transparentnost, pokud jde o mzdy; naléhavě vyzývá Radu, aby odblokovala jednání o směrnici o provádění zásady rovného zacházení s osobami bez ohledu na náboženské vyznání nebo víru, zdravotní postižení, věk nebo sexuální orientaci, jejímž cílem je rozšířit ochranu před diskriminací prostřednictvím horizontálního přístupu;
13. vybízí k navázání inkluzivního dialogu s relevantními zúčastněnými stranami, jako jsou soukromé podniky, nevládní organizace, státní orgány, regionální a místní orgány, politici a zástupci občanské společnosti, s cílem koordinovat a řešit problém existujících nedostatků v rámci podpory žen v odvětvích STEM;

---

¹⁰ Lambrecht, A. a Tucker, C. E., *Algorithmic bias? An empirical study into apparent gender-based discrimination in the display of STEM career ads*, *Management Science*, sv. 65, č. 7, 2019, s. 2970.

Digitální odvětví

14. s politováním konstatuje, že ve všech oblastech digitální technologie panuje nerovná situace žen a mužů, obzvláště znepokojen je však zejména nerovností v inovativních technologiích, jako jsou umělá inteligence (AI) a kybernetická bezpečnost, v nichž tvoří ženy v průměru celosvětově jen 12 %, resp. 20 % pracovníků¹¹;
15. zdůrazňuje, že jeden z nejvýznamnějších nedostatků AI se týká určitých typů podjatosti týkajících se otázek, jako je gender, rasový původ či sexuální orientace, které vznikají v důsledku zakořeněných předsudků u lidí; vybízí příslušné aktéry, aby přijímali příslušná opatření a podporovali větší roli žen při navrhování, vývoji a zavádění strojového učení, zpracování přirozeného jazyka a AI;
16. uznává, že AI, je-li zbavena skrytých předsudků, může být mocným nástrojem umožňujícím překonat nerovnost mezi muži a ženami a stereotypy díky rozvoji nezaujatých algoritmů napomáhajících celkové spravedlivosti a dobrým životním podmínkám;
17. vyzývá k tomu, aby byly AI a automatizace projektovány takovým způsobem, aby umožňovaly překonávat diskriminaci na základě pohlaví a řešit problémy, jimž ženy čelí, jako jsou např. neplacená pečovatelská práce, rozdíly v odměňování žen a mužů, kybernetická šikana, násilí a sexuální obtěžování na základě pohlaví, obchodování s lidmi, porušování sexuálních a reprodukčních práv a nedostatečné zastoupení na vedoucích pozicích; vyzývá k tomu, aby AI a automatizace napomáhaly usnadňování přístupu žen k financování, vyššímu vzdělávání a flexibilním pracovním příležitostem;

Podnikání a přístup k financování

18. s politováním konstatuje, že ženy jsou nedostatečně zastoupeny v začínajících podnicích zaměřených na inovace, a poukazuje na genderovou podjatost a systematická znevýhodnění, které existují ve společenských strukturách, zejména těch z nich, které se týkají podnikání v oblasti STEM;
19. má za to, že neadekvátně nízké zastoupení žen mezi osobami, které rozhodují o investicích v podnicích poskytujících rizikový kapitál, představuje klíčový důvod, proč se inovativní začínající i jiné podniky řízené ženami potýkají se setrvalým nedostatkem financování;
20. vyzývá Komisi a členské státy, aby rozšířily příležitosti, jak získat financování, pro podnikatelky, které vedou inovativní začínající podniky a které prosazují inovace, s cílem usnadnit jejich přístup ke stávajícímu financování a hledat nové inovativní cesty, jak je finančně podpořit a pomoci jim překonat překážky, kterým čelí;
21. vítá iniciativu Komise spočívající ve zřízení Ceny EU pro ženy inovátorky, která se uděluje jednou ročně Evropankám, které založily úspěšný podnik a přinesly na trh

---

¹¹ Sax, L.J., Kanny, M. A., Jacobs, J. A. a další, *Understanding the Changing Dynamics of the Gender Gap in Undergraduate Engineering Majors: 1971-2011, Research in Higher Education*, sv. 57, č. 5, 2016; Shade, L. R., *Missing in action: Gender in Canada's digital economy agenda, Signs: Journal of Women in Culture and Society*, sv. 39, č. 4, 2014, s. 887–896.

určitou inovaci; vyzývá Komisi a členské státy, aby našly další cesty, jak ženy podněcovat k zakládání vlastních podniků, a vážily si inspirativních ženských vůdčích osobností v oblasti inovací;

22. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě a Komisi.